

YUKIO
MISHIMA
TEMPLUL
ZORILOR

Traducere din japoneză și note de
MIHAELA ALBULESCU

HUMANITAS
fiction

I

În Bangkok era sezonul ploios. Aerul era înțesat de stropi fini de ploaie, care dănțuiau continuu în razele puternice ale soarelui. Totuși, pe alocuri, se întrezăreau petice de cer albastru. Chiar și când stratul gros de nori acoperea soarele, în jurul norilor cerul strălucea orbitor. Griul impresionant prevestea o rafală. Cenușiul acela încărcat de semnificații acoperea casele scunde, înconjurate de palmieri.

Orașul a primit numele de Bangkok în timpul dinastiei Ayutthaya, de la *bang* (oraș) și *kok* (măslin), datorită puzderiei de măslini. I se mai spunea Krung Thep, *Capitala Îngerilor*. Traficul acestui oraș, situat la mai puțin de doi metri deasupra mării, este dependent de canalele navigabile. Pământul excavat pentru construcția drumurilor duce la formarea iazurilor. Același lucru se întâmplă și la construcția caselor din pământ. Apoi, în mod natural, iazul se unește cu râul. Deși apele acestea vin din diverse direcții, toate se varsă în apa-mamă, râul Menam, care strălucește în soare ca pielea brun-roșcată a localnicilor.

În centrul orașului erau clădiri în stil european, cu două etaje și balcoane, iar în comunitățile de străini se aflau multe clădiri din cărămidă, cu un etaj sau două. Pomii de pe marginea drumului, cândva mândria orașului, fuseseră tăiați ici-colo pentru construcția drumului, unele străzi fiind parțial pavate. Arborii de mătase care rămăseseră se întindeau peste drumuri și opreau soarele arzător, desfășurând doliul umbrei lor asemenea unui văl

de mătase, iar iarba răpusă de căldură se înviora brusc după o rafală cu tunete, făcând buza frunzei să lucească blând.

Prosperitatea locului te ducea cu gândul la un oraș din sudul Chinei. Nenumărate triciclete de două locuri, cu copertina trasă, se plimbau încoace și-ncolo. Uneori, pe lângă câmpul inundat din Bangkap, treceau bivoli de apă, pe spinarea cărora poposeau ciori. Pielea cerșetorilor leproși lucea în umbră, asemenea unei pete negre, scânteietoare. Băieții alergau în pielea goală, iar fetițele purtau peste coapse acoperitori metalice împodobite cu franjuri. În piața de dimineață se vindeau fructe și flori deosebite. În cartierul chinezesc, pe fațadele băncilor erau atârinate lanțuri din aur masiv, precum jaluzelele din bambus.

Când se lăsa întunericul, Bangkokul era încredințat lunii și cerului înstelat. În afara câtorva hoteluri, doar casele bogăților mai erau dotate cu generatoare de curent electric, oferind ici-colo un adevărat spectacol de lumini. Majoritatea oamenilor foloseau lămpi și lumânări. În casele joase de pe marginea râului, lumânarea de pe altarul budist străpungea noaptea și doar imaginea statuii lui Buddha, alungită, se profila pe podelele din lemn de bambus. Bețișoare parfumate groase maro ardeau în fața statuii. Luminile de la casele de pe malul opus luceau pe râu și, din când în când, erau întrerupte de siluetele bărcilor trecătoare.

Cu un an în urmă, în 1939, Siam devenise în mod oficial Thailanda.

Faptul că Bangkok era numit „Veneția Orientului“ nu se baza pe asemănarea exterioară a celor două orașe, care nu puteau fi comparate, nici ca aspect, nici ca dimensiune. Alte două criterii le apropiau: în primul rând, avea o rețea de canale pentru transportul maritim, și în al doilea, în ambele se găseau multe lăcașuri sfinte. În Bangkok erau șapte sute de temple.

Pagodele budiste străpungeau frunzișul și erau primele care se bucurau de lumina zorilor și ultimele care absorbeau razele soarelui spre asfințit, de-a lungul zilei îmbrăcând o multitudine de culori.

Micul templu Wat Benchamabopit, Templul de Marmură, construit de Regele Rāma al V-lea, Chulalongkorn, în secolul al XIX-lea, era cel mai nou și cel mai somptuos templu.

Regele actual, Rāma al VIII-lea, Ananda Mahidol, fusese încoronat în anul 1935, la vârsta de unsprezece ani, însă imediat a plecat să studieze la Lausanne. Și acum, la vârsta de șaptesprezece ani, încă era devotat cercetării. În absența sa Prim-ministrul, Luang Phibun, conducător totalitar, păstrase parlamentul doar de formă, cu rol consultativ. Au fost numiți doi regenți: primul, Prințul Achitto Apar, mai degrabă un element decorativ, pe când cel de-al doilea, Prințul Pridi Phanomyong, deținea adevărata putere.

În timpul lui liber, Prințul Achitto Apar, adept devotat al budismului, mergea la diverse edificii religioase. Într-o seară, i-a fost anunțată vizita la Templul de Marmură.

Sanctuarul se afla pe strada Nakhon Pathom, pe malul unui pârau flancat de arbori de mătase.

Porțile ruginii ale Templului de Marmură, protejate de o pereche de cai din piatră, cu nimburi de flăcări albe, cristalizate în stil arhaic Khmer, erau deschise. De o parte și de alta a cărării pavate ce ducea către corpul principal, în iarba cu sclipiri de smarald, se aflau două pavilioane în stil vechi javanez, cu acoperișuri suprapuse. Coroanele rotunde ale arbuștilor de pe pașiște erau înflorite, iar pe streșinile pavilioanelor dansau lei albi, cu flăcări sub picioare.

Coloanele albe de marmură indiană din fața clădirii centrale, perechea de lei protectori din marmură și balustrada joasă în stil european reflectau razele orbitoare ale soarelui la asfințit și formau o canava de un alb imaculat, pe care se perindau o multitudine de jocuri de culori galbene și purpurii. Ancadramentele interioare ale ferestrelor, cu ogive zugrăvite în sta-cojiu, erau cuprinse de flăcări ornamentale, galbene. Chiar și coloanele albe ale fațadei, poleite de soare, erau decorate cu șerpi protectori *Naga*, încolăciți, care se ridicau vertiginos din

coronamentul coloanelor. Rândurile de șerpi cu capetele înălțate spre acoperișurile arcuite, alcătuite din rânduri de țigă chinezească, și vârfulurile ascuțite ale fiecărui acoperiș suprapus, împodobite cu cozi de șarpe fine și aurii, asemenea tocului ascuțit de la un pantof de damă, ținteau în sus, ca într-o competiție, către cerul albastru, poate chiar către Paradis. Tot aurii acesta avea o strălucire întunecată în razele soarelui tropical și scotea în evidență albul porumbeilor jucăuși de pe acoperiș.

Însă când păsările albe, speriate de ceva, și-au luat zborul spre cerul tot mai înnegurat au devenit negre, asemenea prafului de funingine. Era ca și cum funinginea flăcărilor aurii din ornamentele omniprezente pe fațadele templului s-ar fi transformat în păsări.

În grădină, palmierii păreau împietriți de uimire, ca niște fântâni arteziene lemnoase, ca niște arcuri trimițând săgeți de frunziș tot mai aproape de cer.

Plantele, animalele, metalele și stacojiul dominant se amestecau armonios, dansând în lumină. Până și coamele de marmură ale leilor albi, care protejau intrarea, se desfăceau ca floarea-soarelui. Dinții le erau aliniați în gurile larg deschise, asemenea unor semințe, iar fețele lor aduceau cu o floarea-soarelui albă, mânioasă.

Rolls Royce-ul Prințului Achitto Apar a oprit în fața porților. Tinerii din fanfara militară, îmbrăcați în uniforme roșii, fuseseră aliniați pe pajiștea dintre pavilioane și cântau la instrumente, umflându-și obrajii brun-roșcați. Găturile lustruite ale cornilor reflectau în miniatură siluetele în uniforme roșii. Nu putea exista un instrument mai potrivit sub soarele tropical.

Un servitor îmbrăcat în haină albă cu brâu roșu îl urma pe Prinț, ținând deasupra capului regal o umbrelă de culoarea ierbii. Prințul purta o haină militară albă, cu decorații. A intrat în templu însoțit de un șambelan, care ținea ofrandele, și de zece gărzi imperiale.

De obicei, vizita lui dura cam douăzeci de minute. În acest răstimp, oamenii așteptau pe iarbă, în bătaia soarelui.

Dinăuntru s-au auzit în cele din urmă acordurile delicate ale unei viole chinezești, iar servitorul cu haină albă s-a dus la intrare și a ridicat umbrela, în vârful căreia era prinsă o delicată pagodă aurie, decorativă. Patru gărzi purtau pălării preoțești, cu boruri ce le acopereau ceafa, și erau aliniate pe treptele de piatră. Interiorul, ascuns privirilor, era atât de întunecat, încât abia se întrezărea tremurul flăcării lumânărilor. Vocile care psalmodiau o sutră din ce în ce mai pătimaș s-au oprit la semnalul unui clopoțel.

Servitorul a deschis umbrela verde, ținând-o respectuos deasupra Prințului care ieșea din templu. Gărzile au salutat, ridicându-și armele. Prințul a trecut în grabă de poartă și a intrat în Rolls Royce.

După o vreme, spectatorii care urmăriseră toată scena s-au împrăștiat, fanfara militară a plecat, iar liniștea serii s-a așternut blând peste templu. O parte din preoții cu straie purpurii se destindeau pe malul râului; unii citeau, alții discutau. Flori arămii, veștejite, și fructe risipite pluteau pe iaz; acesta oglindea arborii de mătase de pe malul opus și frumoșii nori ai asfințitului. Soarele se scufunda în spatele templului și iarba se întuneca. În scurtă vreme, doar coloanele din marmură, leii și fațada templului mai păstrau un alb-pal.

*

Wat Po.

Trebuia să-ți croiești drum printre oamenii care se perindau între pagodele și templul central, construite la sfârșitul secolului al XVIII-lea de Râma I.

Arșiță. Cer azuriu. Totuși, grandioasele coloane albe care formau galeria boltită a corpului principal erau pătate, asemenea picioarelor unui elefant alb.

Pagoda era decorată cu fragmente de porțelan, al căror luciu neted reflecta soarele. Marea Pagodă purpurie avea incrustate șiruri de mozaic albastru și nenumărate bucățele de ceramică, pe care erau pictate o multitudine de flori cu petale galbene,

roșii și albe, pe un fundal violet-albastru: un covor persan ceramic, desfășurat în înaltul cerului.

Alături, o pagodă verde. O cățea gestantă, cu mamelele roz cu pete negre, atârându-i greu, mergea clătînându-se, de parcă ar fi fost strivită de ciocanul soarelui.

În Sala Nirvana se afla impunătoarea statuie poleită a lui Shakyamuni culcat, ale cărui bucle aurii se revărsau peste o cutie-pernă din mozaic albastru, alb și galben. Brațul auriu era întins, pentru a-i sprijini capul, iar în colțul celălalt al încăperii întunecate sclipeau călcâiele aurii.

Tălpile statuii erau placate cu un sidex deosebit. Fiecare segment, pe un fundal negru șlefuit cu finețe, ca o scoică cu irizații, descria viața lui Buddha, fiind împodobit cu bujori, scoici, obiecte sfinte, stânci, flori de lotus răsărite din mlaștină, dansatoare, păsări ciudate, lei, elefanți albi, dragoni, cai, cocori, păuni, corăbii cu trei pânze, tigri, păsări Phoenix.

Ferestrele deschise străluceau ca niște panouri lustruite de alamă. Pe sub tei a trecut un grup de preoți cu sutane portocaliu-aprins, cu umerii brun-roșcați lăsați la vedere.

Afară, însuși aerul părea să fie atins de febră tropicală. Mangrovele de un verde lucios își lăsau alene rădăcinile aeriene peste apa stătătoare dintre pagode. Stâncile cu porumbei de pe insula din mijloc erau pictate în albastru; un fluture gigantic era înfățișat pe fața stâncii, iar în vârful stătea o mică pagodă, de un negru de rău augur.

Și Wat Phra Kaew¹, templul protector al Palatului Regal, era faimos pentru statuia principală, Buddha din smarald.

Din 1785, de când era construit templul, nu a fost vătămat niciodată.

În capul scărilor o *Garuda*² aurie, jumătate femeie, jumătate pasăre, străjuită de două colonete din aur, strălucea în

---

1. Templul lui Buddha de Smarald.

2. Creatură din mitologia hindusă: jumătate om, jumătate pasăre, cu corp auriu și aripi roșii.

ploaie. Țigla purpurie chinezească și marginea verde erau mai scânteietoare ca niciodată sub perdeaua luminoasă a ploii.

Pereții galeriei boltite Mahamandapa erau acoperiți cu o serie de fresce care ilustrau episoade din *Rāmāyana*.

Hanuman, zeul-maimuță, fiul strălucitor al Zeului Vântului, era mai energic în povestea pictată chiar decât virtuosul Rāma. Sītā, frumusețea aurie, cu dinți din floare de iasomie, era răpită de fiorosul rege al demonilor Rākshasa. Rāma lupta în numeroase bătălii, cu privirea luminoasă, îndârjită.

Sanctuare multicolore, zei-maimuță, lupte între monștri erau pictate pe fondul munților în stilul Școlii Sudice din China, sau pe un fundal întunecat, în stilul venețian timpuriu. Deasupra acestor peisaje tulburătoare plana un zeu pictat în cele șapte culori ale curcubeului, călare pe o pasăre Phoenix. Un om cu straie aurii biciuia un cal înveșmântat, care stătea jos. Un pește-monstru își ițea capul din mare și era pe punctul de a înșfăca soldații de pe pod. În zare se vedea un lac albastru-pal, iar Hanuman, cu sabia scoasă, pândea din tufișuri un cal alb, cu șa aurie; calul mergea la pas prin desișul pădurii umbroase.

*

— Știți numele oficial al Bangkokului?

— Nu-l știu.

— Este următorul: *Krung Thep Phra Mahanakhon Amon Rattanakosin Mahinthara Shiayuthaya Mafma Phop Noppala Rachattani Prilom*.

— Ce semnifică?

— E aproape imposibil de tradus. Numele acestea este ca mulțimea de elemente decorative ale unui templu, excesiv de sclipitoare și bombastice, puse doar de dragul ornamentației. *Krung thep* înseamnă „capitală“, *phop noppala* este „un diamant cu nouă culori“, *rachattani* se referă la „un oraș mare“, iar *prilom* înseamnă „plăcut“. Se alătură substantive și adjective, cât mai insolite și aparte, înșiruindu-se ca măргеlele pe ață. Doar pentru a-i răspunde un simplu „da“ Regelui, protocolul țării ne